

GERTA SCHNIRCH

ÚVOD

„Gertin silný příběh vnímám především jako intimní drama, jako výpravu do srdce jedince v soukolí dějin.“

– TOMÁŠ MAŠÍN, REŽISÉR

Dvoudílný televizní film Gerta Schnirch, který vznikl v mezinárodní spolupráci České televize, společnosti Negativ, HBO a ARTE, přináší osobní pohled na dějiny 20. století skrze osud ženy, která se ocitá mezi dvěma světy. Režisér Tomáš Mašín vypráví příběh na motivy románu Kateřiny Tučkové Vyhnání Gerty Schnirch bez zjednodušujících soudů a otevírá prostor pro empatii, pochopení i otázky, které zůstávají naléhavé i dnes.

SYNOPSIS

Gerta vyrůstá v Brně třicátých let ve smíšené česko-německé rodině. Sama se považuje za Češku, což ji postupně staví do ostrého konfliktu s otcem, který propadá nacistické ideologii. Přesto je s ním silně spjata – především láskou k hudbě, která v jejich domě dlouho představuje prostor porozumění.

Během okupace se Gerta spolu se svým milým Karlem zapojuje do studentského odboje. Rodina se však nenávratně rozpadá: otec i bratr Friedrich se hlásí k nacismu, zatímco Gertina matka psychicky i fyzicky chřadne. Válka Gertu připraví o všechny jistoty – Karla zatkne gestapo, Friedrich padne na frontě a matka umírá. V atmosféře strachu a násilí dojde k činu, který zásadně poznamená celý Gertin další život: otec Gertu znásilní a krátce nato zmizí při spojeneckém náletu na Brno.

Gerta zůstává sama, těhotná, bez opory. V krytu během bombardování porodí dceru Barboru. Dítě je pro ni bolestnou připomínkou traumatu, k němuž cítí odpor, přesto jej nedokáže opustit a bojuje o přežití své i dceřino.

Po válce Gerta tvrdě doplácí na původ svého otce. Přestože se cítí být Češkou a nenese žádnou vinu, je s malou Barborou násilím zařazena do divokého odsunu brněnských Němců. Kalvárie končí na venkovském statku starousedlice Zipfelové, kde Gerta přežívá nejhorší léta a „odpracovává“ domnělé provinění. Barbora zde nachází citové zázemí, které jí matka nedokáže dát.

Na statek nečekaně přijíždí Karel, který se po válce vypracoval do významné stranické funkce a umožní Gertě návrat do Brna. Navzdory Karlovu manželství mezi nimi znovu vzplane utajený vztah. Naději na nový začátek však zničí politické represe padesátých let – Karel je zatčen v rámci stranických čistek a mizí.

Příběh se uzavírá po Sametové revoluci. Stárnoucí Gerta sleduje snahy společnosti o vyrovnání se s minulostí, zatímco její dcera Barbora k ní stále cítí chlad a nepochopení. Teprve odhalení pravdy o Karlově osudu i o Barbořině původu otevírá prostor pro bolestné, ale zásadní vyrovnání. Dokážou matka a dcera prolomit mlčení a dojít k odpuštění?

O RODINNÉM PROKLETÍ TEMNĚJŠÍM NEŽ VÁLKA

TVŮRČÍ ŠTÁB

Režie: **TOMÁŠ MAŠÍN**
Námět a scénář: **ALICE NELLIS, ONDŘEJ GABRIEL, TOMÁŠ MAŠÍN**
Kamera: **TOMÁŠ FRKAL**
Architekt: **ONDŘEJ LIPENSKÝ**
Kostýmní výtvarník: **JÁN KOČMAN**
Umělecká maskérka: **ANDREA McDONALD**
Střih: **FILIP MALÁSEK**
Hudba: **ADRIÁN ČERMÁK**
Zvuk: **IVO BROUM**
Producentky ČT: **KATEŘINA ONDŘEJKOVÁ, TEREZA POLACHOVÁ**
Producenti Negativ: **KATEŘINA ČERNÁ, PAVEL STRNAD**

OBSAZENÍ

BARBORA VÁCHOVÁ – Gerta Schnirch (ml.)
MILENA STEINMASSLOVÁ – Gerta Schnirch (st.)
OSKAR HES – Karel
LUCIE ŠTĚPÁNKOVÁ – Barbora
MARTINA CZYŽOVÁ – Hanka
JOHANN VON BÜLOW – otec Gerty
KRISTÝNA BADINKOVÁ – matka Gerty
ZUZANA MAURÉRY – Zipfelová
ALENA MIHULOVÁ – Markvartová
JULIANA TRICOLI – Anna-Marie Junge
GEORG BÜTOW – Oskar Junge
PHILIPPA FEE RUPPERTI – Teresa

Dcera nacisty a Češky krutě platí za hříchy, které nespáchala.

**KREATIVNÍ PRODUCENTKA
ČESKÉ TELEVIZE
TEREZA POLACHOVÁ**

Příběh Gerty Schnirch nás oslovil především svou lidskou silou a schopností vyprávět složité dějiny skrze osobní zkušenost jedné ženy. Pro Českou televizi jako instituci veřejné služby je důležité otevírat témata, která pomáhají porozumět naší minulosti bez zjednodušování a černobílých soudů. Projekt je výjimečný tím, že nenabízí velké dějiny optikou politických rozhodnutí, ale skrze každodenní zápas o důstojnost, přežití a identitu. Právě tato perspektiva umožňuje divákům hlubší empatii a pochopení historických souvislostí česko-německého soužití i poválečného násilí. Příběh Gerty Schnirch je navíc stále aktuální – otázky vykořevení, vyloučení, hledání domova a osobní odpovědnosti rezonují i dnes. Vnímáme jej proto nejen jako historické drama, ale jako podnět k dialogu napříč generacemi a jako důležitý příspěvek k uchování paměti, což je jedna ze zásadních rolí veřejné služby.

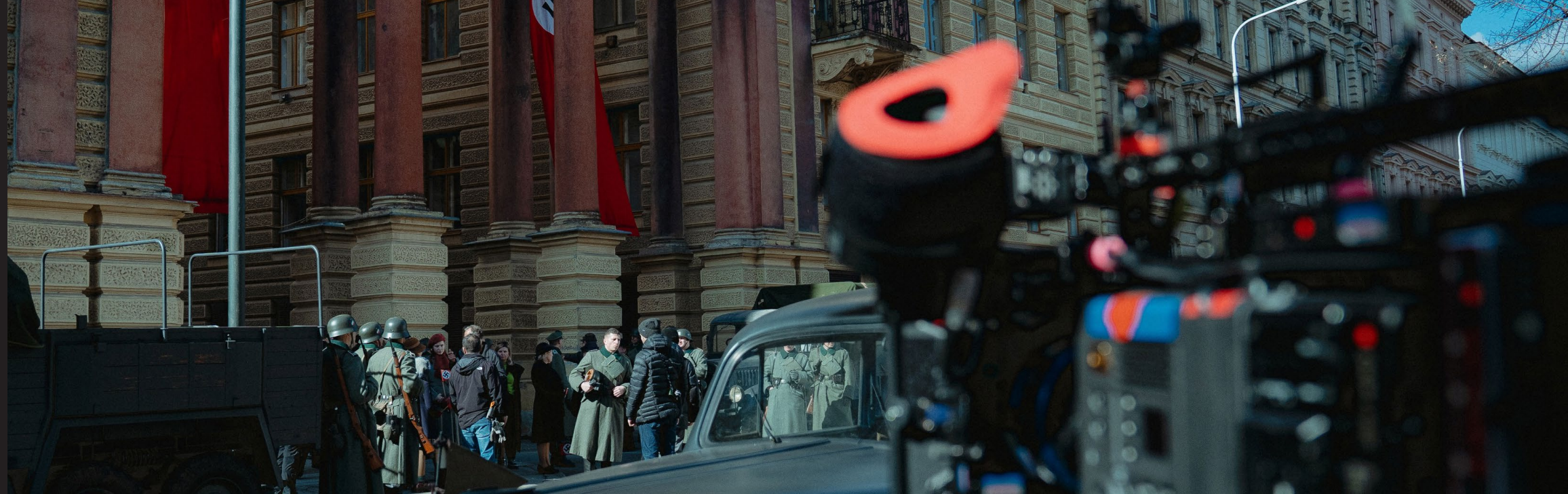
**KREATIVNÍ PRODUCENTKA
ČESKÉ TELEVIZE
KATEŘINA ONDŘEJKOVÁ**

Kateřina Tučková ve svém románu Vyhnutí Gerty Schnirch, na který jsem pro Českou televizi získala práva v roce 2017, vypráví na osudu jedné ženy – Gerty, dějiny bouřlivého 20. století. Konkrétně od třicátých let, kdy v multikulturním Brně společně žili Češi, Němci i Židé, přes 2. světovou válku, poválečný divoký odsun německého obyvatelstva, léta padesátá, normalizaci, k Sametové revoluci a začátkům křehké demokracie let devadesátých. Tento výčet nedělám proto, že bych se chtěla pouštět do historických výkladů, ale pro porozumění toho, že nám vývoj, a především zafinancování trval tak dlouho. Bez štědré podpory mnohých fondů a vstupu zahraničních televizí do projektu bychom jen stěží mohli tuto mimořádnou látku přivést na obrazovky v podobě, v jaké se nám to díky všem tvůrcům, hercům a celému štábu podařilo. A protože se jedná o adaptaci knižní předlohy, musím také vypíchnout mimořádně vstřícný přístup její autorky, Kateřiny Tučkové, která nám ke všem změnám a úpravám oproti knize, dala naprosto volnou ruku, což není samozřejmé.

**PRODUCENTI NEGATIV
KATEŘINA ČERNÁ
A PAVEL STRNAD**

Producersky a produkčně šlo o velmi náročný projekt, a to hned z několika důvodů. Film obsahuje řadu technicky i logisticky složitých scén, včetně sekvencí s objemným komparezem, které vyžadovaly mimořádně důkladnou přípravu, přesné plánování a pečlivou koordinaci všech složek štábu. Dvoudílný film patřil k produkčně náročnějším projektům, na kterých jsme pracovali. Příběh mapuje velkou část minulého století a odehrává se převážně ve dvou časových rovinách – v období druhé světové války a během Sametové revoluce. Prakticky to znamenalo, jako bychom točili dva samostatné dobové filmy. Výběr lokací byl velmi komplikovaný a často vyžadoval rozsáhlé stavební úpravy, stejně tak jsme nikdy nepracovali s takovým množstvím kostýmů a rekvizit. Další významnou výzvou byla práce se zahraničními herci – od jazykové a kulturní koordinace přes časovou dostupnost až po sladění různých pracovních návyků. Zároveň to ale přineslo i velkou přidanou hodnotu: mezinárodní zkušenost, profesionalitu a specifickou energii, která se do výsledku filmu výrazně otiskla. Celkově bychom práci na projektu hodnotili jako intenzivní, komplexní a velmi obohacující. Díky silnému producerskému zázemí, dobře fungujícímu týmu a důkladné přípravě se podařilo zvládnout i ty nejnáročnější situace a přetavit je ve prospěch výsledného filmu.

ROZHOVORY

REŽISÉR
TOMÁŠ MAŠÍN

Opakovaně se vracíte k historickým tématům, která jsou bolestná a společensky rozporuplná. Co vás osobně přitahuje právě k těmto příběhům?

Nabízejí skutečně fatální vyostřené konflikty. Přitahuje mě téma střetu jedince se systémem – ten moment, kdy se život člověka náhle ocitne v drtivém sledu událostí, na které musí reagovat. A totalitní režimy jsou v tomhle smyslu nemilosrdné. Jsou nelidské, valí se bez ohledu na lidská přání nebo touhy semelou každého, kdo se jim připlete do cesty. Jedinec je nemůže změnit, je bezvýznamný, ale může se vzepřít, ale to chce obrovskou odvahu. To mě přitahuje, ty vnitřní zápasy, statečnost, vzdor obyčejných lidí, rozhodnutí nedat se. Právě to mě zajímá nejvíc – ne historie jako taková, ale její dopad na konkrétní lidský osud.

V případě Gerty to nebyl projekt, který bych plánoval. Po Bratrech jsem si přál točit něco lehčího. Když ale přišla nabídka od Terezy Polachové, uvědomil jsem si, že je to mimořádně silná látka, knížku jsem znal. To prostě nešlo odmítnout. A líbilo se mi, že hlavní hrdinka je žena. Jsem za možnost točit Gertu vděčný.

Dvoudílný televizní film Gerta Schnirch, ale i film Bratři ukazují dějiny bez jednoduchého rozdělení na viníky a oběti. Je to vědomý režijní postoj?

Ano. Záměrně se vyhýbám jednoduchému rozdělení. Nechci

dávat hotové návody. Můj zájem je ukázat ambivalenci lidských motivací, postojů a jejich důsledků. Zajímá mě složitost situací, v nichž se lidé ocitnou navzdory vlastním plánům a snažím se, aby divák příběh s postavami spoluprožil a ideálně si položil otázky, co by ve stejných situacích dělal. Nechci přímo moralizovat, naopak se snažím ukázat pro a proti u postav vpletených do kola fatálních událostí, které je nutí reagovat. Často proti jejich vůli. Tím snad se mi daří vyvolat hlubší, osobní reflexi. Přimět diváka uvažovat o tom, jaké prvky lidské přirozenosti mohou vést k hrůzám, které si ve vypjatých dějinných okamžicích děláme. Snažím se vidět a nalézat nuance, uvést filmovou postavu a divácký zážitek do kontextu lidské zkušenosti. Každý jí máme jinou, ale věřím, že nečernobílá interpretace respektuje víc možnost dát divákovi prostor se nezaujatě nad příběhem zamyslet.

Film si vyžádal natáčení v mnoha historických kulisách a skutečných lokacích. Jak moc to bylo náročné?

Točit dobovku je a čím dál náročnější. Najít dnes místo, které by před kamerou fungovalo bez větších zásahů prakticky nelze – tedy pokud netočíte třeba na nějakém zámku. Autentických lokací vztahujících se k první polovině 20. století rychle ubývá, nebo jsou přestavěné tak, že se pro historický film prostě nedají použít. Fasády mají nedobové barvy, kazí je plastová okna, klimatizace, necitlivé přístavby.

Vesnice, které by si zachovaly původní charakter jsou dnes rarita. Už dávno nejde o hledání „ideální“ lokace, spíš o skládání série kompromisů. V Gertě pracujeme s osmatřiceti různými motivy, takže si představíte, co to znamená v praxi. Od začátku jsem považoval za důležité točit i v Brně a na jižní Moravě, co nejvíc tam, kde se historický rámec story skutečně odehrával. V konkrétní krajině a jejím charakterem. Byla za tím i ambice etická. Dost pomohlo, že posléze do projektu finančně vstoupilo HBO a ARTE, což rozšířilo třeba možnost větších lokačních úprav, množství komparsu, či další realizační možnosti.

ROZHOVORY

**GERTA SCHNIRCH ML.
BARBORA VÁCHOVÁ**

Znali jste knihu Vyhnání Gerty Schnirch ještě před nabídkou role?

Zнала. Měla jsem ji ale jen rozečtenou – to se mi děje často, když nějakou knížku kvůli nedostatku času odložím, už se k ní pak těžko vracím. Ale k Vyhnání Gerty Schnirch jsem se vrátila během castingu, kdy jsem ji dočetla.

Co vás na vaší postavě nejvíce zaujalo?

To, že přes všechny okolnosti svou dceru vychovala. To, jaká ta výchova byla, už je druhá věc.

Příběh Gerty Schnirch se dotýká období českých dějin pro vás už velmi vzdáleného. Máte jako herečka ráda dobové role? V čem je příprava na ně jiná?

Myslím, že velká spousta herců a hereček touží po roli v dobovce. Respektive já jsem to určitě zažít chtěla a jsem ráda, že to vyšlo zrovna s Gertou. Co se přípravy týče, tak v tom upřímně nevidím moc rozdíl. Zaprvé nemám zase tolik s čím srovnávat a zadruhé funguju v herectví dost intuitivně. Ta příprava se odehrává spíš v mé hlavě, v myšlenkách, pocitech a představách týkajících se té konkrétní postavy, bez ohledu na to, v jaké době se její příběh odehrává. Ale samozřejmě se vedle toho snažím získávat informace o dané době a událostech, které život té postavy provázely například skrze dostupné příběhy pamětníků.

Věděla jste něco o tragické události spojené s odsunem brněnských Němců?

Moje starší sestra žije v Německu, studovala tam a v podstatě veškeré znalosti týkající se německé historie mám od ní. Takže i o odsunu Němců a krutostech s ním spojených jsem díky ní nějaké povědomí měla. Nicméně před natáčením jsem se do toho ponořila mnohem víc a čím víc příběhů, svědectví a pamětí jsem z té doby četla, tím víc mě udivovalo, jak málo se o těchto událostech mluví nebo třeba učí ve škole.

Byla pro vás některá scéna emočně náročná? Pokud ano, můžete alespoň naznačit?

Emočně nejnáročnější pro mě byly scény, které jsem točila s živým miminkem, protože jsem sama za sebe cítila obrovskou potřebu to miminko chránit. To ve mně vyvolávalo silný smutek, úzkost a strach nejen kvůli samotnému příběhu Gerty, ale i v kontextu těch historických i současných událostí, ve kterých matky musely/musí své děti vychovávat a chránit.

ROZHOVORY

**GERTA SCHNIRCH ST.
MILENA STEINMASSLOVÁ**

Co jste do přečtení scénáře věděla o tehdejším tragickém odsunu brněnských Němců?

O odsunu v Brně nic konkrétního, ale o odsunu na severu Čech jsem toho věděla poměrně dost.

Přijala jste náročnou roli starší Gerty ihned nebo jste nabídku zvažovala?

Dostala jsem nabídku zúčastnit se castingu a na ten jsem rozhodně šla s přáním roli získat.

Jak kvůli tématu, tak předloze a jménu režiséra Tomáše Mašína. Máte ráda podobně náročné herecké výzvy?

Velmi. A jsem za ně vděčná, protože takových rolí není moc zatímco dobrých hereček v mém věku ano.

Mladá i starší Gerta musely být jako jedna a tatáž osoba pravděpodobně nějak propojeny – gesty, výrazy... Bylo nutné, abyste se spolu s mladší Gertou sehrály v tomto směru?

Před začátkem natáčení jsem měla nějakou představu, jak bychom měli toho všeho, na co se ptáte, docílit. Ale nebylo to možné. Kolegyni jsem viděla na zkoušce, vnímala její energii, nicméně já točila první, tudíž jsem se nemohla dívat, jak tvoří postavu ona. Výsledek je síla příběhu a důvěra v režiséra.

Jak jste pracovala s vnitřním světem postavy, která často nemůže nebo nechce své emoce otevřeně projevit?

V tomto směru mi velmi pomohl můj vlastní věk.

Natáčení probíhalo mimo jiné ve studiových kulisách České televize, v Gertině domově, bytu, který se léty měnil a pracoval s mnoha dobovými rekvizitami, které vám možná osobně leccos evokovaly. Jak na vás tyhle vzpomínky z dob minulých působily?

Tady musím složit velikou, převelikou poklonu panu Ondřeji Lipenskému, architektovi filmu, a celému jeho týmu. Všechna ateliérová prostředí, i prostředí která našli a dotvořili v reálu byla ve své pravdivosti i výtvarnosti spoluvyprávění příběhu mimořádně emotivní a dokonalá.

Jak se vám spolupracovalo s vašimi hereckými kolegyněmi, se kterými jste vytvořili obdivuhodnou čtveřici – Barborou Váchovou, Lucií Štěpánkovou a Martinou Cyzovou?

Bylo to nejlepší profesní i lidské setkání, jaké jsem si mohla přát. Ráda bych se s nimi i s každou zvlášť, zase potkala. Jejich herecká cesta, bude určitě skvělá.

Herečky si mnohdy stěžují, že s přicházejícím věkem ubývá velkých rolí. U vás se zdá, že je tomu naopak, a to jste v loňském roce oslavila sedmdesáté jubileum. Jak vnímáte svou velkou filmovou vytíženost?

Nezakřikněte to, prosím.

Myslíte, že jsou dnešní diváci naklonění filmům zpracovávajíc-

cím takto náročnou tematiku? Jak byste si přála, aby byl film divácky přijat?

Tohle není jednoduchá otázka. Můj dojem je, že producenti filmů je někdy neumějí „prodat“ divákům. Teorie, že diváci se chtějí jen bavit neobstojí, když se podíváte třeba na návštěvnost filmu Vlny. Jsou filmy, u kterých mě herecká i lidská část srdce bolí, že je vidělo málo lidí. Třeba film Zahradníkův rok. Moc bych si proto přála, aby Gertě připravili producenti cestu, po které diváci mohou přijít a prožít mimořádný lidský příběh. A nebyli jen dopředu strašeni hrůzami, které uvidí. Já se každopádně sama moc těším, až film uvidím.

ROZHOVORY

OTEC GERTY JOHANN VON BÜLOW

Jaké bylo vaše první setkání s příběhem Gerty Schnirch a proč jste se rozhodl roli přijmout?

Scénář jsem dostal od Tomáše Mašína a díky výjimečné kvalitě textu a komplexnosti postav bylo velmi snadné se rozhodnout a připojit se k tomuto skvělému obsazení. Navíc jsem v Česku už často pracoval, ale vždy v rámci mezinárodních koprodukcí, například Das Boot. Tohle byla poprvé příležitost pracovat na čistě české produkci. Vždy jsem věděl, že jde o zemi s velkou filmovou tradicí. Když jsem měl první kostýmové zkoušky s naším úžasným kostýmním výtvarníkem Jankem Kocmanem a samozřejmě také když jsem viděl fantastickou scénografii ve studiích České televize, okamžitě mi bylo jasné, že chci být součástí tohoto projektu.

Jak jste přistupoval k postavě zasazené do citlivého poválečného období?

Když jsem asi rok před začátkem natáčení dostal scénář, nevěděl jsem o odsunu Němců z Československa po druhé světové válce příliš mnoho. Poté jsem si přečetl román Kateřiny Tučkové. Zpočátku jsem si nebyl jistý, jakým způsobem k tak citlivému tématu přistoupit jako Němec, tedy coby někdo ze země, která v minulosti způsobila tolik utrpení jiným evropským národům. Zvlášť s ohledem na velmi obtížnou roli, která mi byla nabídnuta – Gertina otce. Protože však šlo o ryze československý projekt a když jsem slyšel o úspěchu knihy a o diskusích, které v Česku vyvolala, rozhodl

jsem se, že je to pro mě jako pro německého herce skvělá příležitost být součástí filmu, který se důkladně dívá na naši společnou historii a vypráví ji novému publiku.

Změnila práce na filmu váš pohled?

Věděl jsem, že lidé německého původu byli po druhé světové válce nuceni odejít z Československa, a obecně mi to připadalo jako logický důsledek hrůzných zločinů, které Němci v Československu předtím spáchali. Vnímal jsem to ve smyslu „co se zaseje, to se sklídí“. Nevěděl jsem však, kolik Němců nakonec muselo z Československa odejít – téměř pětina celkové populace země. A to, co podle mého názoru film dokáže velmi empaticky a dojemně ukázat, je fakt, že každý lidský osud je třeba posuzovat individuálně. Ne každý, kdo je součástí skupiny viníků, nese vinu stejným způsobem. A že pomsta nikdy není dobrá věc, protože nemůže napravit způsobené zlo tím, že ublížíme někomu dalšímu. To je něco, co například vidím ve vztahu staré Gerty a její dcery.

Co byste si přál, aby si diváci z filmu odnesli?

Doufám, že tento příběh nám všem – jako Evropanům, nejen Němcům – pomůže lépe porozumět naší minulosti a vyhnout se tomu, abychom se někdy znovu takto rozdělili. Pevně věřím v Evropu a tento film je připomínkou pro nás všechny, proč je tak důležité stavět mosty místo jejich boření. Zvlášť v dnešní době.

ROZHOVORY

MATKA GERTY KRISTÝNA BADINKOVÁ

Když vám na stole přistála nabídka role Gertiny matky, jaká byla vaše první reakce a co rozhodlo, že jste ji přijala?

Pro roli maminky Gerty jsem byla pozvána na kamerové zkoušky, kde jsem zároveň zkoušela ještě roli Gertiny dospělé dcery. Nakonec tomu osud chtěl, že hrají právě maminku. Za roli jsem byla velice vděčná, protože mi přinesla krásné setkání s německým hercem Johannem von Büllow a zároveň jsme mohli na celkem malém prostoru vyjádřit krásný vztah mezi matkou a dcerou.

Máte ráda dobové filmy a vše, co je s nimi herecky spojeno? Co bylo v tomto směru největší výzvou a na co jste se nejvíc těšila?

Jako herečka mám dobové filmy velice ráda. Dovolí vám díky kostýmům, masce a prostředí přenést se opravdu jinam a vytvořit skutečně někoho jiného, než jsem já sama. To všechno mi prostřednictvím této role bylo umožněno. Měla jsem působit starším dojmem než v reálu a třeba maska, kdy Gertina maminka vážně onemocní, byla skvělá! To se pak i těžší scény hrají velmi dobře.

Mluvíte ve filmu i německy, byl to oříšek nebo nic, co by vás děsilo?

Upřímně, němčina pro mě oříšek byla, německy jsem nikdy předtím nemluvila. Velmi mi pomohla jazyková koučka, která s námi byla na place a mému filmovému

manželovi pomáhala pro změnu s češtinou.

Jak se vám vlastně spolupracovalo?

Skvěle. Je to velký profesionál, precizní ve všem, co bylo pro roli potřeba. Zároveň velmi milý člověk, jež nicméně na place vyžadoval maximální soustředěnost a nechtěl být v ničem rušen. Dlouho jsem nezažila tak intenzivní a soustředěnou hereckou práci.

A jaká atmosféra panovala na place celkově vzhledem k závažnosti tématu? Bylo to někdy cítit ve vzduchu?

Myslím, že na place panovala příjemná, ale velmi soustředěná atmosféra, určitě i vzhledem k tématu, a hlavně s ohleduplností na herecké výkony, které jsou v ději mnohdy velmi náročné a těžké, především pro Báru, představitelku mladé Gerty.

ROZHOVORY

BARBORA LUCIE ŠTĚPÁNKOVÁ

U vás bych si, Lucie, skoro vsadila na to, že jste knihu *Vyhnání Gerty Schnirch* četla ještě předtím, než jste dostala nabídku na roli Barbory nebo se pletu?

Ano, máte pravdu, knihu jsem četla před několika lety a před natáčením ještě jednou. Baví mě hledat souvislosti a detaily, které se třeba do scénáře nevešly a mou postavu můžou obohatit.

Jste rodačkou z Moravy, měla jste povědomí o tragické události spojené s odsunem brněnských Němců?

Můj táta je velký znalec 2. světové války. Má doma spoustu knih s touto tematikou. Už od dětství jsem tedy tuto dobu spolu s ním velmi intenzivně nasávala. Události po válce jsem samozřejmě znala, věděla i o odsunech, ale myslím, že až kniha Kateřiny Tučkové tyto nepěkné momenty naší historie dostala do širšího povědomí lidí.

Jak byste popsala divákovi, který nečetl román a netuší, o čem film bude, svou postavu?

Je to příběh obyčejného člověka – dívky, ženy, která je vtažena do kolotoče dějinných událostí. Poznamená ji nejen fakt, že pochází z česko-německé rodiny v době Protektorátu. Sbírá další životní šrámy v poválečných letech, v období komunismu. Jízvá na duši se pak bohužel nevyhne ani její dcera Barbora.

Barbora je pro diváka dlouho nečitelná, zejména pro vztah

s matkou, který je velmi komplikovaný. Jak velká je to výzva pro herce?

Když máte od dětství tzv. studený odchov z matčiny strany, nemůžete počítat s tím, že z vás vyrostе vřelý, srdečný člověk. Já osobně Barboru dokážu pochopit, rozumím jí. Ale rozumím i Gertě. Neměly to holky vůbec jednoduché.

Zvažovala jste, zda roli vzít? Co bylo hlavním důvodem, proč jste do tak nelehkého tématu šla?

Moc jsem si přála roli Barbory získat. Pro herečku je to požehnání, když si může zahrát takhle vrstevnatou, komplikovanou, na první pohled nečitelnou postavu. Navíc pod vedením režiséra Tomáše Mašína, který má rád herce, má rád lidi ve štábu, je inspirativní a náročný. Děkuji mu za důvěru, že mi umožnil zahrát si postavu, která není na první pohled blízká mému naturelu.

Jak jste si před kamerami i mimo ně rozuměla s ústředními hrdinkami – vaší dcerou, matkou a matkou v době jejího mládí?

Jsem ráda, že jsme si na rozdíl od postav nemusely držet odstup a rozuměly si. Byly jsme otevřené a ohleduplné k potřebám druhých. I to je myslím zásluha pana režiséra, že umí nacistit energii lidí a dát je dohromady tak, aby jim spolu bylo dobře.

Osloví podle vás takto těžké a dnes již historické téma televizní diváky napříč generacemi?

Je to sice historie, ale je důležité paměť národa uchovat. Abychom nedělali stejné chyby, je potřeba si příběhy připomínat. Příběhy obyčejných lidí. Protože Gerta není žádná hrdinka. Takových Gert s horším nebo lehčím osudem chodilo a chodí po světě dost.

Má podle vás film nějaké jasné poselství?

Podle mě je poselstvím, že je důležité nenechat se zadržet ve svých vlastních pocitech křivdy a strádání a je třeba se snažit o věcech mluvit, být laskavý a otevřený. To je za mě i cesta, aby se tyto příběhy a osudy neopakovaly.

ROZHOVORY

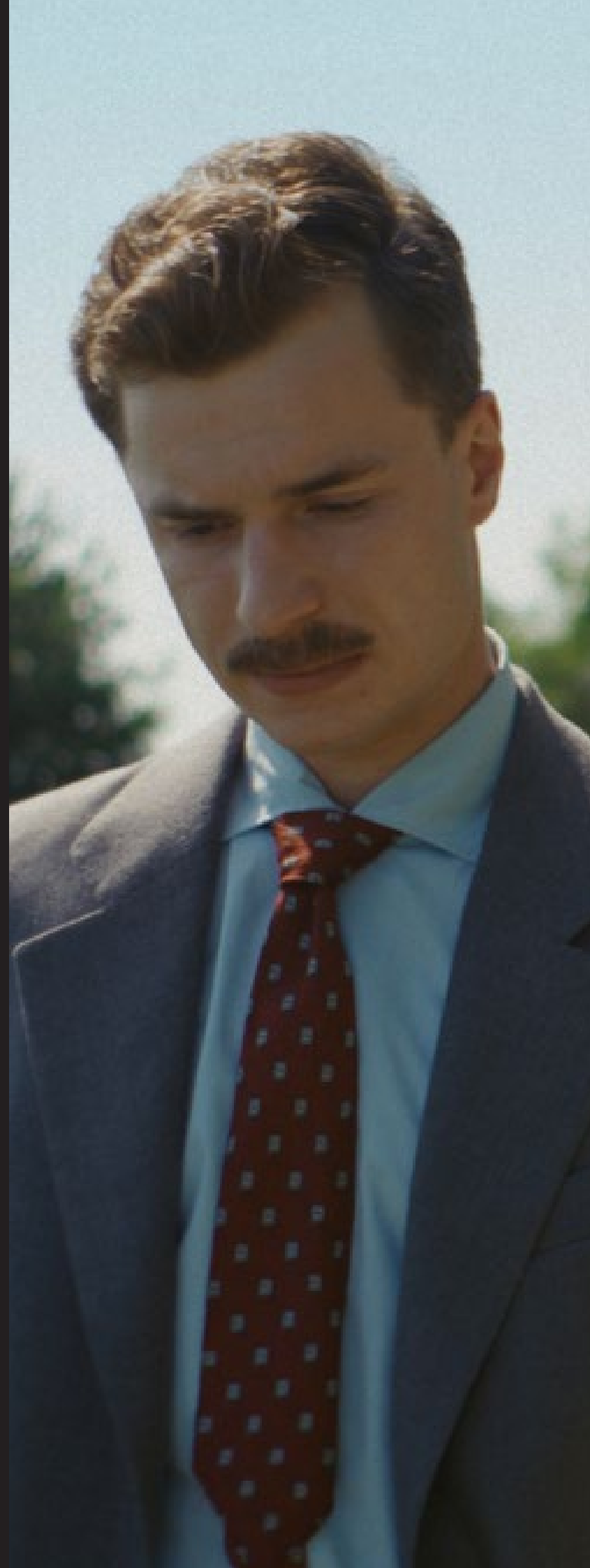
**HANKA
MARTINA CÍZKOVÁ**

Kdy jste poprvé narazila na jméno Gerty Schnirch?

Mám moc ráda román Žitkovské bohyně a chtěla jsem si od Kateřiny Tučkové přečíst ještě něco dalšího. A narazila jsem na její román Vyhnání Gerty Schnirch. Takže poprvé jsem na něj narazila na obálce této knížky.

Co pro vás znamenalo obsazení do role vnučky filmové Gerty?

Byla jsem samozřejmě moc šťastná. Od začátku jsem cítila, že to bude výjimečná věc a taky jsem se těšila, že si odfrknu od divadelního hereckého projevu a zase se trochu zasoustředím na ten filmový, což byly ale i nervy. Strašně dlouho jsem nic většího netočila.

ROZHOVORY

**KAREL
OSKAR HES**

S režisérem Tomášem Mašínem vás pojí spolupráce na filmu Bratři, byl to ten hlavní důvod, proč jste vzal roli Karla ve filmu Gerta Schnirch? Nebo vás lákal příběh, scénář?

Pro roli jsem se rozhodl díky Tomáši Mašínovi, se kterým jsem už pracoval, vím, jak funguje, ale samozřejmě i kvůli známému příběhu Gerty Schnirch a tematice vyhnání Němců a dobrému scénáři. Knihu Kateřiny Tučkové jsem nečetl, ale scénář mě přesvědčil, že bych do toho měl určitě jít.

Znal jste před natáčením téma odsunu Němců v poválečných letech – přece jen jste hodně mladá generace...

Moje generace tohle probírá na školách, je to v osnovách. Asi to není rozebíráno úplně na mikročástice, ale je to součástí. Určitě jsem o tom slyšel ještě na škole. Když ale vyšel v roce 2009 román, spustila jím podle mě Kateřina Tučková jakousi lavinu k tomuto tématu, takže se o tom začalo všude víc mluvit a neminulo to ani mě.

ROZHOVORY

FRIEDRICH CARL GRÜBEL

Co vás přitahovalo na roli Friedricha ve filmu Gerta Schnirch?

Velmi se mi líbila lehkost a vřelost, s jakou Friedrich prochází životem, a to i v tak těžkých časech. Zpočátku je to sympatická postava, možná trochu naivní, ale s velkým srdcem a smyslem pro humor. Zároveň má ale zajímavý vývoj charakteru: obzvlášť mě na Friedrichovi přitahovalo to, jak může rostoucí vliv nacistické ideologie a dětská touha po uznání ze strany otce ovlivnit mladého člověka.

Jak jste se připravoval na příběh zasazený do Československa 50. let?

Intenzivně jsem studoval německo-české dějiny v období nacismu, zejména složitý osud sudetských Němců. Pro mě je ale příběh, který vyprávíme, zároveň univerzální: je o hledání sounáležitosti a smyslu života, o vyloučení, lásce a soudržnosti rodiny. To jsou nadčasová témata, se kterými jsem se dokázal dobře ztotožnit bez ohledu na dobu a místo.

Jaké bylo pracovat s českým hereckým obsazením a štábem?

Velmi jsem si to užil! Nebylo to poprvé, co jsem se podílel na mezinárodním projektu, takže práce ve dvou jazycích mi nebyla cizí. Herectví v obou jazycích ale pro mě bylo nové a opravdu mě bavilo. Český štáb byl nesmírně srdečný a otevřený, měli jsme se skvěle a opravdu doufám, že se s nimi brzy znovu setkám.

ROZHOVORY

**OSKAR JUNGE
GEORG BÜTOW**

**Jak na vás zapůsobil příběh
Gerty Schnirch?**

Moje první reakce při čtení synopse byla: to je ale drama, skoro až příliš. Ve skutečnosti je však realita mnohem děsivější než moje fantazie. Od začátku se mi moje role líbila a zamiloval jsem si přímost příběhu. Přišlo mi skvělé, že jsme dnes už tak daleko, že se konečně můžeme vyrovnávat s takto citlivými tématy. Je to důležitá součást evropské historie a možnost na ní pracovat ve mně ještě víc posílila víru ve společnou budoucnost evropských zemí.

**Co vás oslovilo natolik, že jste
se rozhodl roli přijmout?**

Postava Oskara Jungeho mě zaujala proto, že mu je dovolena komplexnost. Většina nacistických rolí nebo postav padouchů, které hraju, je jednorozměrná a povrchní. Junge je ale spíše trojrozměrná postava. Je to ambiciózní kariérní politik, který se drží nacistů spíše z kariérních důvodů než z ideologického přesvědčení. Jeho nevědomost a ambice ho oslepují vůči hrůze a brutalitě, které podporuje. Tím, že se veze na aktuální vlně, osobně profituje z fašismu a zároveň na sebe nabaluje obrovskou vinu. Není to však nenávidný člověk, dokonce věří, že pro své město dělá to nejlepší. Svým chováním ale nakonec zničí všechno, za čím stojí: obecnou integritu a snahu dosáhnout toho nejlepšího pro své město a jeho obyvatele – zejména pro německy mluvící část. Jeho rozporuplné jednání mi jaksí poskytlo další dílek skládačky k pochopení nepochopitelnosti německé nacistické minulosti.

Jak jste přistupoval k roli spojené s poválečnou historií?

Jedná se spíše o předválečnou a válečnou než poválečnou postavu. Snažil jsem se skutečně ponořit do tehdejší doby a prostoru – do toho, jak lidé žili v Brně ve 30. a 40. letech, do jejich konfliktů, nerovností a nadějí. Bylo pro mě těžké pochopit důvody pronacistické euforie u německy mluvícího vzdělaného muže kolem čtyřicítky, jakým byl Junge, po nacistické anexi. Považoval jsem Jungeho za inteligentního člověka, příliš inteligentního na to, aby uvěřil jednoduché rasistické rétorice typu „Češi jsou špatní“. Zkoumal jsem proto „nacistickou vizi“, kterou měl podporovat společenský lídr. Zároveň jsem se snažil najít podobnosti se sebou samým: jak bych mohl být sveden k tomu, dělat špatné věci výměnou za potlesk a jistou formu lásky. Jak by mě ješitnost a ambice mohly dovést k chybným rozhodnutím a jak bych příliš pozdě pochopil, že už není cesty zpět.

ROZHOVORY

ANNA-MARIE JUNGE JULIANA TRICOLI

Anna-Marie Junge byla vaší první velkou filmovou rolí – jak jste vnímala práci na mezinárodní produkci?

Když jsem roli získala, byla jsem nesmírně šťastná, ale zároveň i velmi nervózní a měla jsem obavy, zda dokážu naplnit všechna očekávání. Po zkouškách kostýmů a prvním natáčecím dni ale moje nervozita rychle zmizela. Setkání s týmem a hereckými kolegy, kteří mě přijali s takovou srdečností a postarali se o to, abych se cítila dobře, bylo neuvěřitelně dojemné.

Jak jste se na roli připravovala?

Při přípravě na roli jsem sledovala filmy a dokumenty o první a druhé světové válce, abych lépe pochopila, jak mladí lidé prožívali život v těchto mimořádně těžkých časech. Zvlášť mě zajímalo, jak se s národním socialismem vyrovnává devatenáctiletá dívka – ve věku, kdy je člověk obvykle formován školou, přátelstvími, prvními láskami a obdobím sebepoznání – zejména když je její vlastní otec do tohoto systému hluboce zapojen.

Jaká panovala atmosféra na natáčení?

Atmosféra byla velmi soustředěná, protože jsme měli velice napjatý harmonogram scén a záběrů, a přesto byla zároveň velmi příjemná a srdečná – od maskérny a kostymérny až po práci před kamerou. Tomáš Mašín ke svým pokynům vždy dodával: „Věř svému hereckému instinktu“. To mi zůstalo v paměti a ukázalo mi, jak velkou důvěru měl ve všechny na place, jak před kamerou, tak za ní.

Proč si myslíte, že je tento film důležitý pro dnešní mladé publikum?

Protože je film zaměřen především na mladé lidi, vypráví příběh Gertina života velmi srozumitelným a blízkým způsobem, i když je zasazen do jiné doby. Zobrazuje mladou dívku, která musela snášet velmi těžké rány osudu, včetně přežití odsunu z Brna, a která dál bojuje a odmítá se vzdát hledání vlastního klidu a života. Myslím také, že Gerta Schnirch může být cenným příspěvkem v rámci výuky dějepisu.

ROZHOVORY

TERESA PHILIPPA FEE RUPPERTI

Co vás přesvědčilo přijmout roli Teresy ve filmu Gerta Schnirch?

Když mi byla nabídnuta možnost být součástí tohoto filmu, byla jsem opravdu poctěna. Myslím si, že je velmi důležité, aby byl příběh mladé ženy Gerty vyprávěn a aby se o něm vědělo. Lidská krutost druhé světové války a důsledky, které způsobila, jsou součástí naší minulosti, a já cítím, že je důležité se touto historií zabývat a dát těmto příběhům prostor, aby mohly být vyprávěny. Už to samo o sobě pro mě bylo dostatečným důvodem, proč jsem chtěla být součástí tohoto filmu. Hrát postavu, která stojí po boku hlavní hrdinky a dalších žen, snaží se navzájem podporovat v tak krutých podmínkách. To pro mě bylo velmi silné a jsem za tuto příležitost nesmírně vděčná.

Byla to vaše první spolupráce s českým filmovým štábem?

Ano, byla to moje první spolupráce s českým filmovým týmem a jsem za tuto zkušenost opravdu vděčná. Samozřejmě jsem byla zpočátku trochu nervózní, zejména proto, že nemluvím česky, a přemýšlela jsem, zda se dokážu dobře vyjadřovat v angličtině a zda mi lidé budou rozumět. Tato nervozita ale velmi rychle zmizela. Od úplně prvního okamžiku jsem byla přijata s obrovskou srdečností a laskavostí – jak před kamerou, tak za ní. Celý tým byl velmi otevřený a respektující, takže jsem se okamžitě cítila dobře a podporovaná. Hodně jsem se naučila a odnesla si z této zkušenosti mnoho i po osobní stránce.

Co vám práce na tomto meziná- rodním projektu přinesla?

Byla to opravdu velká produkce s úžasnou maskérnou, rozsáhlými scénami a obrovským množstvím lidí, kteří spolupracovali na jednom díle. Bylo neuvěřitelné sledovat, jak všichni táhnou za jeden provaz, aby vytvořili něco tak důležitého. Zároveň jsem ale měla prostor rozvíjet svou vlastní roli, což jsem velmi ocenila. Práce na filmu mě také znovu přiměla hodně přemýšlet o tomto historickém období a myslím si, že to je nesmírně důležité. Velký význam pro mě mělo také to, že jsem se mohla více dozvědět o německo-české historii a slyšet pohledy mých českých kolegů. Možnost mluvit s nimi během práce na filmu, který se zabývá odsunem a pochody smrti, mi přinesla mnoho poznání a hluboce se mě dotkla.

Jak jste se napojila na historic- ké pozadí příběhu?

S historickým pozadím jsem se nejprve spojila prostřednictvím románu Kateřiny Tučkové. Tato kniha mi byla nesmírně nápomocná, protože nepředává jen historická fakta, ale velmi plasticky zprostředkovává i emocionální realitu té doby. Kromě toho jsem dělala rozsáhlý výzkum historického kontextu, zejména německo-českých dějin kolem druhé světové války a období po ní. Spolupráce s českým filmovým týmem a rozhovory s lidmi, kteří nesou velmi odlišnou historickou paměť těchto událostí, moje porozumění ještě prohloubily. Jako člověk z Německa jsem cítila, že je pro mě důležité k tomuto tématu

přístupovat s vědomím odpovědnosti a s otevřeností – a skutečně naslouchat. To vše mi pomohlo propojit se s příběhem nejen intelektuálně, ale i na hluboce lidské úrovni. Zároveň jsem velmi vděčná za důvěru, která mi byla projevena, a chtěla bych zvláště poděkovat Tomáši Mašínovi, společnosti Negativ a celému produkčnímu týmu.

ROZHOVORY

ZIPFELOVÁ ZUZANA MAURÉRY

Vaše statkářka Zipfelová má drsnou slupku, ale zlaté, mateřské srdce – zřejmě role, jaké se neodmítají. Jak jste si tuhle hereckou příležitost užila?

Byla to vlastně menší role, ale mě nevadí malé role, pokud mají nějaký vývoj, oblouk... A tato ho rozhodně měla, takže jsem ji hrála moc ráda.

Zнала jste román Vyhnání Gerty Schnirch nebo jste si jako první přečetla až scénář?

Jako první jsem si přečetla scénář. Dostala jsem ho vlastně až nějak v polovině celého natáčecího procesu, když byl film už v závěrečné třetině natáčení. Knihu jsem nečetla, to se nedalo stihnout, ale věděla jsem, v jakém rozsahu a co bylo v knize o statkářce Zipfelové napsáno. A protože tam byly momenty, u kterých mi bylo líto, že se nedostaly i do scénáře, navrhla jsem nějaké drobnosti, aby její esence a smysl pro Gertu byl trochu hodnotnější, plnější. Scénář byl nicméně velmi výstižný a přesný, takže šlo opravdu jen o pár větiček.

Rozhodla jste se roli přijmout hned nebo jste potřebovala nejprve vědět, co přesně se od vás bude očekávat?

Je to krásné téma, pana režiséra Mašína jsem už znala, a protože tam bylo i co zahrát, jak už jsem říkala, roli jsem ráda přijala.

Dnes už je běžné, že se předabovávají i role slovenských představitelů. Vaše ne. Jak moc vám (ne)dělají problémy scénáře s českými texty?

Jsem moc ráda, že mě nikdo nepředabovává, vlastně bych s tím ani nesouhlasila, to bych roli radši odmítla. Zažila jsem předabování jen jednou a najednou to byl úplně jiný charakter. Takže se opravdu snažím roli nastudovat tak, aby k tomu nemuselo docházet. Hraju v češtině v divadle i Oscara Wilda, což je tedy úplně jiná čeština a tam je to občas o nervy.

ROZHOVORY

MARKVARTOVÁ ALENA MIHULOVÁ

Jste brněnská rodačka, a přestože jste poválečná léta samozřejmě nezažila, téma odsunu k vám určitě doputovalo dřív než s knihou nebo scénářem Gerty Schnirch nebo se pletu?

Téma to pro mě bylo celý život velmi blízké, protože moje maminka pochod smrti do Pochořelic jako dítě zažila. Díky nepravdivému udání nějakého souseda musela se svou maminou a několika sourozenci na cestu, ze které se naštěstí díky dalšímu člověku s důkazy vrátili. Její tatínek, byť s německým jménem, totiž ve válce zemřel za naši zemi. Maminka se o tom za celý život zmínila snad jen třikrát, sourozenci myslím vůbec, pokud si dobře pamatuju. Museo to být velké trauma. A pro mě se tímto filmem oblouk uzavřel. Bylo jasné, že roli v tomto projektu musím vzít.

Jak byste popsala svou postavu, která není z nejhlavnějších, přesto má velkou výpovědní hodnotu.

Hraji Markvartovou, sousedku rodiny Schnirch, někoho, s kým se Gerta potkává v domě, kde bydlí celkem často. Během války mají dobré vztahy, ale na jejím konci se ukáže něco jiného.

Vaše role není bohatá na dialogy, hrajete spíš tělem, očima, gesty. Bylo podle vás co hrát?

Kdyby nebylo co hrát, tak takovou roli vůbec nevezmu. Vždycky je samozřejmě těžší hrát bez textu, když si nemůžete textem pomoci.

Proč je podle vás důležité a také odvážné zdvíhat režisérsky takováto témata i v dnešní době?

Je to důležité téma hlavně proto, že lidé zapomínají. Dneska už málokdo tuší, proč se tyhle věci děly a jaké mají dopady na další generace. Nevědí, jaká je to rodinná zátěž, jaký to má vliv na ženy v rodině, proč často nefungují rodinné vztahy... Je to sice další film z období války, ale z jiného úhlu, který se málo zpracovává.

Jak jste si užila spolupráci se svými hereckými kolegy a režisérem Tomášem Mašínem?

Dobrý režisér si vždycky dobře obsadí hlavní roli, což se tady podle mě povedlo. Bára se mi jako Gerta moc líbila, neprezentovala sebe, ale opravdu hrála Gertu. I další kolegové byli skvělí, stejně tak režisér Mašín.

ROZHOVORY

**AUTORKA ROMÁNU
VYHNÁNÍ GERTY SCHNIRCH
KATEŘINA TUČKOVÁ**

Váš román patří k výrazným dílům české literatury posledních let. Jaký byl váš první pocit, když padlo rozhodnutí příběh zfilmovat?

Samozřejmě jsem měla radost, zároveň jsem ale příliš nevěřila, že se to podaří. Přece jen to bylo před těmi patnácti lety pořád ještě poměrně konfliktní námět, a navíc mi bylo jasné, že najít prostředky a zapálený tým pro takový historický film není jednoduchá záležitost. Na knize Vyhnání Gerty Schnirch jsem začala pracovat ještě coby studentka brněnské Masarykovy univerzity a v té době jsem si samozřejmě nedovedla ani představit, že mou knihu bude někdo číst, natož že by mohla být zfilmovaná. Po vydání jsem se věnovala osvětě, jezdila jsem na přednášky a různá setkání a na Gertině příběhu demonstrovala nesmyslnost kolektivní viny. A přitom zažívala, jak kritika odsunu německého obyvatelstva budí i po šedesáti, sedmdesáti letech negativní emoce, ale i to, jak je dovede zmírnit literární pojednání individuálního lidského osudu. A přitom mě samozřejmě napadlo, jak významnou roli by v pochopení celé té překotné doby a jejích důsledků mohl sehrát film. Takže jsem pak byla nesmírně ráda, že se knihy ujala Česká televize a Negativ a že jí dá filmovou podobu režisér Tomáš Mašín. Vnímám to i jako odraz určité společenské změny – vypadá to, že jsme jako společnost v otázce vyrovnávání se s vlastními histo-

rickými omyly urazili velký kus cesty a že jsme tudíž schopni uctít památku i takových obětí, jakými byla československá Němka Gerta.

Byla jste od začátku zapojená do příprav scénáře, nebo jste tvůrcům ponechala větší volnost? Nakolik jste chtěla být sama u natáčení?

Nechtěla jsem psát scénář, protože jsem tušila, že bych k tomu výchozímu textu nepřistupovala nezaujatě – neuměla bych se vzdát nějakých postav, epizod, bezpochyby by mi dělalo potíže promýšlet ten příběh jinak. Takže jsem knihu ráda svěřila nejprve Alici Nellis, poté Tomáši Mašínovi, který spolu s Ondřejem Gabrielem napsal scénář. Měla jsem možnost číst a komentovat ho před začátkem natáčení a viděla jsem, že se příběh sice posunul, ale klíčové momenty a podstatu zůstaly stejné, takže jsem si oddechla a pak se už jen těšila na výsledek.

Kniha pracuje s vnitřním světem hrdinky a dlouhým časovým obloukem. Co podle vás bylo nejtěžší převést z literární formy do filmu?

Nejtěžší bezpochyby bylo smířit se s faktem, že se musí vybrat jen omezený počet klíčových motivů a na nich vystavět příběh poněkud jinak. A pak vyjasnit dynamiku vztahů v Gertině rodině, která na ploše románu zůstává v nějakých momentech nejasná, nevyřčená, kdežto ve filmu se musela předložit explicitněji.

V čem film Gerta Schnirch vypráví příběh jinak než román – a v čem může být pro diváka třeba i silnější?

Film samozřejmě pracuje s jinými prostředky, kniha pouze se čtenářovou imaginací. Silnější budou myslím obrazy násilností, které dopadly na odsouvané německé ženy a děti, naopak podstatně krásnější jsou obrazy jihomoravského venkova, kde Gerta po odsunu uvízla na nucených pracích – ten je rozhodně lepší vidět než popisovat.

Jak vnímáte rozdělení příběhu do dvou dílů? Pomohlo to zachovat komplexnost osudu Gerty, nebo bylo nutné některé vrstvy obětovat?

Ve dvou dílech, které jsou logicky rozděleny na čas předválečný a poválečný, to myslím funguje dobře. Spojuje je současná linka, která se velmi přirozeně prolíná oběma díly. Divák tak neprijde o žádnou vrstvu toho příběhu.

A woman with dark hair, wearing a red and black patterned dress, is shown in a dimly lit room. She is holding a single lit candle in her right hand, which provides the primary light source. The background is dark, with some vertical lines suggesting a window or door frame. The overall mood is somber and contemplative.

KONTAKT PRO MÉDIA

Michal Pleskot
+420 603 278 932
Michal.Pleskot@ceskatelevize.cz

Mirka Srdínková
+420 603 853 364
Miroslava.Srdinkova@ceskatelevize.cz

Karolína Pelikánová
+420 602 839 973
Karolina.Pelikanova@ceskatelevize.cz

FOTOGRAFIE A EPRESS ČT
www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/pro-media/

© Česká televize 2026
www.ceskatelevize.cz